

KSČ – vesnická organizace Kostelec

1948-1960

Inventář

EL NAD č.: 1199

AP č.: 458

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií.....	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu.....	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu.....	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu.....	6
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky.....	6
Seznam použitých pramenů a literatury.....	7

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk.....	8
Příloha č. 2: Seznam předsedů VO KSČ Kostelec v letech 1948-1960.....	9
Inventární seznam.....	10

Úvod

I. Vývoj původce archiválií

Komunistická strana Československa se po roce 1945 ve své činnosti řídila organizačními řády a počínaje rokem 1954 stanovami. Podle těchto řádů a stanov existoval nejvyšší řídicí orgán Komunistické strany Československa (dále KSČ) – sjezd KSČ, resp. ústřední výbor, k jehož volbě docházelo na pravidelném sjezdu strany. Sjezd strany se konal jednou za čtyři léta (mimořádný sjezd KSČ svolával ústřední výbor ze své iniciativy či na žádost více než jedné třetiny základních organizací).

Ústřední výbor představoval nejvyšší orgán strany v období mezi sjezdy. Dozoroval a řídil veškerou činnost KSČ a jednotlivých členů. Staral se nejen o stranickou politiku, ale kontroloval taktéž hospodaření se stranickým majetkem. Schvaloval představitele strany na politické funkce a přímo je instruoval v jejich činnosti. Navrhoval vedoucí funkcionáře v ústředním měřítku a v krajích.

Krajskou organizaci tvořily všechny okresní organizace v hranicích kraje. Nejvyšším orgánem krajské organizace byla krajská konference, kterou svolával krajský výbor nejméně jednou za dva roky (mimořádnou konferenci svolával krajský nebo ústřední výbor z naléhavých důvodů či na žádost více než jedné třetiny okresních organizací kraje). Krajské konference se účastnili delegáti řádně volení na okresních konferencích.

Okresní organizaci utvářely všechny základní organizace (závodní, místní, atd.) v hranicích okresu. Nejvyšší orgán okresní organizace představovala okresní konference svolávaná okresním výborem jednou ročně, podle stanov z roku 1962 jednou za dva roky a od roku 1971 jedenkrát za dva až tři roky. Mimořádná okresní konference mohla být svolána po dohodě s krajským výborem a po schválení ústředním výborem. Při naléhavé potřebě, nebo na žádost více než jedné třetiny základních organizací, ji mohl svolat vyšší stranický orgán.

Základní organizace se dělily na organizace závodní a místní. Závodní a místní organizace (dále ZO) byly zakládány podle směrnic ústředního výboru v závodech, dopravních a obchodních organizacích, na státních statcích, ve strojních a traktorových stanicích, v jednotných zemědělských družstvech, úřadech, školách, institucích, v jednotkách ozbrojených sil, na vesnicích, ve městech apod., avšak pouze tam, kde působili nejméně tři členové (organizační řád 1949) nebo pět členů (stanovy 1962) strany. V podnicích, závodech a úřadech, kde se nalézal větší počet straníků, se utvářely ZO v dílnách, provozech, na stavbách a ve výrobních úsecích. Jednotlivé organizace pak na celozávodních stranických schůzích volily celozávodní či podnikový výbor. Obdobným způsobem mohly pracovat ZO o vyšším počtu členů, které se zpravidla dělily na tzv. dílčí organizace. Těmto dílčím organizacím posléze připadla možnost (na základě povolení okresního výboru) přijímat a vylučovat členy, ukládat stranické tresty, volit delegáty na konference a hospodařit podle rozpočtu. Každá z nově utvořených organizací musela být potvrzena okresním výborem.

Nejvyšší orgán základní organizace představovala členská schůze, která se svolávala nejméně jednou v měsíci. Na ustavující či výroční schůzi se volil výbor: předseda a dalších 7 – 10 členů (organizace nad 20 členů). Následně došlo k volbě dvou revizorů. Organizace do 20 členů měla 3 – 5 členný výbor, do pěti členů důvěrníka (organizační řád 1949), či počet členů stanovil OV a organizace do deseti členů volila výbor o třech členech nebo za podmínek stavených OV (stanovy 1962).

Výbor zvolil svého předsedu, který musel být nejméně tři roky členem strany, přičemž OV mohl udělit výjimku. Kontrolou nad hospodařením s finančními a ostatními prostředky byli pověřeni další dva až tři členové výboru. Kromě toho měli taktéž dohlížet na kontrolu při dodržování směrnic ústředního výboru KSČ a vedení členské evidence a stranické administrativy.

Výbor ZO KSČ především zajišťoval plnění usnesení členských schůzí a řídil veškerou práci stranické organizace mezi členskými schůzemi. O své činnosti a stavu organizace podával každý měsíc zprávu členské schůzi.

Kromě běžných často zaměnitelných názvů základní – závodní organizace, lze o téměř totožném stírání významu názvů organizací hovořit také v případě místních organizací, jejichž ekvivalent, zejména na venkově, představovaly vesnické či často nesprávně nazývané venkovské organizace. Co do funkce a významu svým účelem prakticky shodovaly s organizacemi základními.

Přesné datum vzniku stranické organizace v Kostelci nelze spolehlivě prokázat. Z roku 1948 sice pochází Soupisný arch k prověřování členů od 1.10. do 31.12.1948, ale jedná se o jedinou archiválii. Další dochované materiály uvedené organizace pocházejí teprve z roku 1952. Již v tomto období provázely činnost organizace KSČ Kostelec potíže zejména v oblasti řádné docházky na členské schůze a členské disciplíny všeobecně. Co do počtu členů představovala organizace KSČ v Kostelci menší subjekt, který ve svém největším existenčním rozmachu (vyjma roku 1948) sdružoval maximálně 18 členů (přičemž 2 osoby byly v pozici kandidáta). Tak jako ve většině podobných organizací stříbrského okresu se ústřední zájem kostelecké organizace upínal převážně na zemědělskou výrobu. Otázka zemědělství se později stala v podstatě jediným předmětem její činnosti.

Od samotného počátku prokázané existence kostelecké organizace je možné v jejím vývoji zaregistrovat negativní vztahy mezi jednotlivými členy. Podporuje to bezesporu skutečnost, že během necelých osmi let se v čele místní organizace v Kostelci vystříдалo 7 předsedů. Například předseda organizace, František Abraham, byl v červnu roku 1952 z organizace vyloučen, neboť byl usvědčen z fingoání střelby na svou osobu. Jednalo se o jím zvolené (poněkud svérázné) řešení konfliktu s několika spolustraníky.

Na úrovni poměrně zanedbatelné členské základny se neblaze podepsalo také velice časté vylučování, obvykle podpořené malichernými záminkami. Průměrný věk členské základny v kostelecké organizaci dosahoval 43 let. Tento stav je však potřeba vyložit si nikoliv jako nezájem z řad mladých obyvatel v obci, ale jako čistě účelovou kampaň vedenou nejstaršími (z jejich pohledu tedy nejpopovolanějšími) straníky v organizaci. Ohrožení pozic či možná ztráta moci a politického vlivu na dění v obci přiváděla některé z nich ke krajnímu řešení. Mladí členové KSČ byli v kolektivu napomínáni pro svojí nízkou angažovanost a politickou nevyzrálou (např. neúčast na RSS). Případným kandidátům byla naopak ještě před jejich možným vstupem diskreditována jejich pověst, s čímž se pak tito vyrovnávali také ve svém pozdějším osobním a profesním životě.

Vzhledem k absenci jakéhokoliv písemného materiálu z dalšího období, není možné stanovit jakým způsobem se organizace KSČ v Kostelci vyvíjela.

Straníká organizace v Kostelci používala po celou dobu razítko s názvem „Místní organizace KSČ v Kostelci“, ale v došlé korespondenci se od roku 1959 objevuje nový název „vesnická organizace“. Kdy a za jakých okolností ke změně názvu došlo, nelze z dochovaných materiálů určit.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Materiály archivního fondu VO KSČ Kostelec byly identifikovány a vyříděny při inventarizaci archivního fondu MNV Kostelec EL NAD 61 v roce 2010. Z tohoto archivního fondu došlo k vyčlenění 1 kartonu archiválií z let 1952–1960 a byl založen nový archivní fond s názvem VO KSČ Kostelec s EL NAD 1199.

Je evidentní, že v tomto případě se jedná pouze o zlomek původní agendy, avšak nelze přesně zjistit, zda tato organizace po vymezeném období zcela nezanikla, či se nesloučila s jinou, v místě působící organizací. V archivním fondu OV KSČ Tachov (nadřízeném okresním subjektu) EL NAD 576 se sice nacházejí zápisy z výročních a členských schůzí ZO KSČ Státní Statky Tachov – o. z. Stříbro, hospodářské středisko rostlinné výroby Kostelec (inv. č. 1560 z let 1968-1976). Neexistují však indicie, které by uvedenou organizaci spojovaly s VO KSČ Kostelec, která mohla fungovat jako samostatná nadále.

Vzhledem k povaze dochovaného materiálu se nedá prokázat, jaký (jestli vůbec) registraturní plán původce dodržoval.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Materiál archivního fondu VO KSČ Kostelec pochází z let 1952–1960. Jedná se o 1 karton písemností o celkové metráži 0,11 bm.

V dochovaných archiváliích je užíván český jazyk.

Pro snazší přehlednost a orientaci v archivním fondu zvolil zpracovatel vlastní, jednoduché pořádací schéma. Archiválie byly rozříděny tematicky a dále chronologicky. Bylo provedeno rozdělení do třech základních oddílů, kterým byly přiděleny římské číslice (I – III). Skupina s názvem I. byla označena jako Materiály vzniklé z vlastní činnosti; skupina s názvem II. Korespondence s nadřízenými orgány a ostatními organizacemi; skupina s názvem III. Ostatní.

Fyzický stav materiálu je dobrý.

Formální zpracování bylo provedeno dle Metodického pokynu ředitele SOAP v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek čj. SOAP/006-0767/2010 s přihlédnutím k Metodickému návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra čj. MV-46913/AS-1/AS-2013.

V archivním fondu VO KSČ Kostelec nebylo provedeno vyřazení archiválií z evidencí NAD z důvodu přehodnocení významu.

Před odesláním čistopisu inventáře ze Státního okresního archivu Tachov byla v rámci inventarizace archivního fondu MNV Zhoř (EL NAD 532) nalezena kniha zápisů ze schůzí organizace KSČ v Kostelci z let 1952-1955 a následně došlo k jejímu přesunu do archivního fondu VO KSČ Kostelec. Protože čistopis inventáře ještě nebyl odeslán do druhotné a centrální evidence archivních pomůcek, bylo rozhodnuto doplnit archiválii do stávajícího čistopisu a ten znovu schválit. Při tom bylo zjištěno, že v knize byl vložen ještě Soupisný arch k prověřování členů od 1.10. do 31.12.1948 a došlo k jeho vynětí do samostatného inventárního čísla. S ohledem na dataci soupisu byla posunuta celková datace archivního fondu.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Přes zanedbatelný rozsah archivního fondu VO KSČ Kostelec je možné alespoň částečně nahlédnout do činnosti kostelecké organizace v knize zápisů (inv. č. 1) a dochovaných hlášeníh o činnosti (inv. č. 8). O změnách členské základny informuje inv. č. 6.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Archivní fond uspořádal a pomůcku sestavil Miroslav Vetrák v říjnu 2014 ve Státním okresním archivu Tachov. Čistopis doplnil v říjnu 2016 Miroslav Vetrák.

V Tachově, 12. října 2016

Miroslav Vetrák

Seznam použitých pramenů a literatury

I. PRAMENY

Státní okresní archiv Tachov

Archivní fondy:

KSČ – okresní výbor Tachov, inv. č. 1560, kar 180, ZO KSČ Státní statky Tachov, o. z. Stříbro, hospodářské středisko rostlinné výroby Kostelec (zápisy z výročních a členských schůzí) 1968-1976.

Prameny tištěné

Organizační řád Komunistické strany Československa vydaný ÚV KSČ, 1949.

Stanovy KSČ přijaté celostátní konferencí KSČ dne 18. prosince 1952 a schválené včetně změn X. sjezdem KSČ dne 15. ledna 1954.

Stanovy KSČ schválené XII. sjezdem KSČ dne 8. prosince 1962, doplněné a upravené XIII. sjezdem KSČ dne 4. června 1966 a XIV. sjezdem KSČ dne 29. května 1971.

II. LITERATURA

KOS, Zdeněk. *Zkratky, značky, akronymy*. Praha : Horizont, 1983.

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
čj.	číslo jednací
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
KSČ	Komunistická strana Československa
MNV	místní národní výbor
MO	místní organizace
NAD	Národní archivní dědictví
OV	okresní výbor
o. z.	oborový závod
RSŠ	rok stranického školení
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
ukn	úřední kniha
VO	vesnická organizace
ZO	základní organizace

Příloha č. 2: Seznam předsedů VO KSČ Kostelec v letech 1948-1960

jméno předsedy	ve funkci od	ve funkci do
Tomáš Mrázek	zmíněn 1948	
František Abraham	před 1952	srpen 1952
Anna Benedíková	srpen 1952	1955
Tomáš Mrázek	1955	1955
Stanislav Visinger	1955	1956
Jaromír Štourač	1956	1957
Jaroslav Mrázek	1957	1959
Stanislav Uhlík	1959	1960

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
I. Materiály vzniklé z vlastní činnosti			
1	Zápisy z členských schůzí 25.1.1952-13.1.1955 (nejstarší zápisy začínají zhruba ve třetině knihy)	1952-1955	ukn 1
2	Pozvánky na členské schůze, prezenční listiny	1955	kar 1
II. Korespondence s nadřízenými orgány a ostatními organizacemi			
3	Soupisný arch k prověřování členů od 1.10. do 31.12.1948 pro základní organizaci	1948	kar 1
4	Stížnost řešená OV KSČ ve Stříbře	1952	kar 1
5	Kádrové posudky vyžádané OV KSČ ve Stříbře a možnými zaměstnavateli	1952-1960	kar 1
III. Ostatní			
6	Členské záležitosti (vylučování, přijímání členů, členské známky, přehledy)	1952-1958	kar 1
7	Rok stranického školení	1954-1957	kar 1
8	Měsíční, čtvrtletní a roční hlášení ZO KSČ	1952-1960	kar 1

Název archivní pomůcky:	KSČ – vesnická organizace Kostelec
Značka archivního fondu:	VO KSČ Kostelec
Časové rozmezí:	1948-1960
Počet evidenčních jednotek:	2 (1 úřední kniha, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	8
Rozsah v bm:	0,11
Stav ke dni:	12. října 2016
Zpracovatel archivního fondu:	Miroslav Vetrák
Zpracovatel archivní pomůcky:	Miroslav Vetrák
Počet stran:	12
Počet exemplářů:	5
Pomůcku schválil:	Mgr. Jan Edl dne 12.10.2016 čj. SOAP/090-0382/2016